

**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego**

Warszawa, dnia 29 grudnia 2009 r.

Pan

Franciszek Młynarczyk

Wójt Gminy Łącko

KNO-41108-3/2008
R/08/015

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.), zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli, Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego skontrolował realizację przez Gminę Łącko (Gmina) zadań wynikających z ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. Kontrolą objęto lata 2007 – 2009 (do 20 listopada).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokóle kontroli podpisanym w dniu 1 grudnia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK przekazuje Panu Wójtowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia skontrolowaną działalność, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości.

W okresie objętym kontrolą Gminę, liczącą ponad 15 tysięcy mieszkańców, zamieszkiwała mniejszość etniczna romska w liczbie 165 osób. Większość członków rodzin społeczności romskiej nie miała zatrudnienia i korzystała ze wsparcia pomocy społecznej. Spośród tej społeczności w latach 2007 - 2009 obowiązkiem szkolnym objętych było od 41 do 38 dzieci.

Pozytywna ocena uwzględnia działania Gminy, polegające na pozyskiwaniu i wykorzystaniu środków na poprawę warunków bytowych społeczności romskiej oraz wspomaganiu edukacji dzieci. W okresie objętym kontrolą na ww. zadania ze środków Rządowego Programu na Rzecz Społeczności Romskiej, części oświatowej subwencji ogólnej

oraz innych dochodów Gminy wydatkowano łącznie 960,6 tys. zł, w tym 69,5 tys. zł (7,2%) ze środków własnych Gminy.

W ramach tych środków Gmina sfinansowała: budowę domów dla sześciu rodzin romskich (2008 r.), wyposażenie dzieci w podręczniki i przybory szkolne, dowożenie dzieci romskich do szkoły, zatrudnienie asystentów edukacji romskiej oraz nauczycieli wspomagających, wycieczki z udziałem dzieci romskich, a także współfinansowała w porozumieniu z władzami Nowego Sącza działalność pielęgniarki środowiskowej dla Romów.

Wydatki Gminy na rzecz mniejszości romskiej - niezbędne z powodu bardzo trudnych warunków socjalnych tej społeczności i jej ubóstwa wynikającego m.in. z braku zatrudnienia - obejmowały także sfinansowanie wywozu śmieci i nieczystości płynnych, zakupu opału i narzędzi do napraw instalacji wodno-kanalizacyjnej oraz świadczeń pomocy społecznej. NIK pozytywnie ocenia przekazanie w 2009 r. przez Gminę terenu pod budowę świetlicy na osiedlu romskim, co znalazło uznanie Stowarzyszenia Romskiego z Tarnowa. Gmina czyni również starania o pozyskanie środków na budowę sali gimnastycznej dla szkoły w Maszkowicach oraz przedszkola integracyjnego dla dzieci romskich i polskich w Jazowsku.

Na podkreślenie zasługuje podejmowanie przez Gminę działania na rzecz uzyskania przez zainteresowanych członków mniejszości etnicznej romskiej zatrudnienia. Wśród zarejestrowanych we wrześniu 2009 r., jako osoby bezrobotne 713 mieszkańców Gminy, 32 osoby (około 5%) pochodziły z mniejszości romskiej. Jedną z form pomocy w znalezieniu pracy były kursy zawodowe dla 30 Romów z Gminy, przeprowadzone w 2008 r. w Nowym Sączu, a także organizowane przez Gminę we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Nowym Sączu prace społecznie użyteczne i roboty publiczne dla bezrobotnych, w których w latach 2007-2009 uczestniczyło odpowiednio 8, 11 i 12 Romów na łącznie każdorazowo 18 uczestników tych prac.

Należy podkreślić, że w skontrolowanym okresie miały miejsce konflikty między społecznością romską a pozostałymi mieszkańcami. Powodem konfliktów była m.in.: budowa przez Gminę domów na osiedlu zamieszkałym przez społeczność romską, przypadki kradzieży przez Romów drewna z lasów prywatnych oraz obawy o obniżenie poziomu nauczania w szkole po włączeniu dzieci romskich do klas ogólnych. NIK pozytywnie ocenia zaangażowanie Gminy w rozwiązywanie problemów wspólnych mieszkańców osiedla

romskiego i sąsiadujących z nim wsi, w kierunku zarówno zapobiegania konfliktom jak i ich łagodzenia w interesie obu społeczności.

Stwierdzone nieprawidłowości polegają w szczególności na: braku systemowych rozwiązań w zakresie integracji społeczeństwa romskiego i polskiego, nieprowadzeniu przez Gminę kompleksowych działań w zakresie integracji mniejszości romskiej i przeciwdziałania nietolerancji oraz niekonsekwencji w egzekwowaniu obowiązku szkolnego przez dzieci romskie.

1. Gmina nie wprowadziła systemowych rozwiązań w zakresie integracji społeczeństwa romskiego i polskiego zapobiegających zjawiskom nietolerancji.

Gmina nie dysponuje materiałami informacyjnymi o specyfice społeczności romskiej i jej uwarunkowaniach kulturowych, a pracownicy instytucji gminnych nie uczestniczyli - do czasu zakończenia kontroli - w szkoleniach na temat mniejszości romskiej. Nieznajomość kultury i tradycji środowiska romskiego może być jedną z przyczyn konfliktów w społeczności lokalnej oraz skarg na pracowników opieki społecznej składanych do Urzędu Gminy przez Wójta Romskiego.

2. NIK ocenia jako nieskuteczne działania Wójta Gminy zmierzające do zdyscyplinowania rodziców dzieci romskich niespełniających obowiązku szkolnego.

Szybkie wycofanie się z decyzji o nałożeniu kary pieniężnej na rodziców dzieci romskich niespełniających obowiązku szkolnego zdaniem NIK, było czynnikiem przyzwalającym rodzicom tych dzieci na nieprzestrzeganie obowiązku systematycznego posyłania dzieci do szkoły.

Ponadto, w trakcie kontroli NIK w Szkole Podstawowej w Maszkowicach stwierdzono m.in., że w latach 2007-2008 asystenci edukacji romskiej byli zatrudniani w roku szkolnym na czas określony w miesiącach od września do końca czerwca następnego roku, chociaż środki na ich zatrudnienie pochodzące ze zwiększonej subwencji oświatowej obejmowały okres całego roku. Jednym z zadań asystenta edukacji romskiej, zatrudnionego w charakterze pomocnika nauczyciela, jest utrzymywanie stałego kontaktu między szkołą a rodzicami dzieci, co powinno być realizowane także w czasie wakacyjnej przerwy w nauce. Dopiero począwszy od 2009 r. asystentów edukacji romskiej zatrudniano na czas nieokreślony.

W ocenie NIK, stwierdzone nieprawidłowości niekorzystnie wpływały na efekty realizacji zadań wynikających z ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym.

Przedstawiając Panu Wójtowi powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o realizację następujących wniosków pokontrolnych:

1. Kontynuowanie działań poprawiających sytuację bytową rodzin romskich oraz warunków edukacji dzieci, w tym dzieci i młodzieży z rodzin romskich.
2. Podjęcie działań zmierzających do opracowania systemowych rozwiązań mających na celu integrację środowiska lokalnego, prowadzących do niwelowania konfliktów i zjawisk nietolerancji wobec społeczności romskiej.
3. Kontynuowanie działań w zakresie egzekwowania obowiązku szkolnego dzieci romskich.
4. Egzekwowanie od dyrektorów szkół prawidłowego zatrudniania asystentów edukacji romskiej.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pana Wójta o przesłanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, oraz o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, przysługuje Panu Wójtowi, w terminie siedmiu dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie zawartych w nim ocen, uwag i wniosków.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej Komisji NIK.